

Giedra,
dieną 77, naktį 63.
Saulė teka 5:24, leidžiasi 8:28

7c

NAUJIENOS

THE LITHUANIAN DAILY NEWS

The First and Greatest Lithuanian Daily in America
NAUJIENOS
The Lithuanian Daily News
Published by The Lithuanian News Publishing Co., Inc.
1739 So. Halsted St., Chicago 8, Ill.
Haymarket 1-6100
Over One Million Lithuanians In The United States

VOL. XLV.

Price 7c

Chicago, Ill.

Antradienis, liepos-July 8 d., 1958 m.

Kaina 7c

159

IKE PRAŠO KONGRESA "SUVALDYTI" TEISMA

LIUDININKŲ PARODYMAI APIE LIETUVOS GYVENTOJŲ ŽUDYMUS

Kaip Tilžės gestapas lietuvius nukankindavo

(ELTA) Masinių Lietuvos gyventojų žudymų byloje Ulme toliau tęsiamas liudininkų apklausinėjimas. Liudininkais buvo paskirti ir eilė buvusių gestapo valdininkų ir kitų pareigūnų.

Bernhard Fischer-Schweder, buvęs Klaipėdos gestapo viršininkas ir vienas iš vyriausių Lietuvos gyventojų žudytųjų nacių okupacijos metais

Akivaizdoje savo buvusių viršininkų jie kaip privengė atvirai pasakyti, kaip visa vyko. "Niekio nemačiau — nieko nežinau" — tai jų parodymų vedamoji mintis.

Vienas tų buvusių gestapininkų bandė įtikinti, kad Klaipėdos komisariato valdininkai ilgą automobilį vartine buvę nuvežinti į Gargždus, bet jie ten nieko neveikė.

Vyr. prokuroras: "Jūs masinių šaudymų metu taip sau stovinėjote ir nieko neveikėte?"

Liudininkas: "Ne. Aš vaikštinėjau aplink".

"Leidosi laisva valia sušaudyti..." Buvęs gestapininkas davė dar keisčiau, tikrai sakant žūlesnius parodymus. Girdi, ne gestapininkai sušaudėmusius atvedė į mirties vietą, bet patys sušaudėmusius laisva valia atėję.

Vienas iš teisėjų pertraukė liudininko kalbą:

"Ir tie žmonės pilni džiaugsmo leidosi žudomi?"

Liudininkas: "Ne, bet pilni heroizmo".

Vis dėlto ir šitas liudininkas patvirtino, kad žmonės buvo masiniai žudomi ne dėlto, kad jie pasipriešino vokiečių kariuomenei, bet dėl rasinių ir kitokių priežasčių. Nei Kretingoje, nei Gargžduose jis nieko negirdėjęs apie bet kokį pasipriešinimą. Jis patvirtino kaip pat ir faktą, kad gestapininkai, tardydami suimtuosius, kankinimais iš jų išgaudavo prisipažinimus.

Kitas buvęs gestapininkas paliudijo, kad jo draugai grįžę iš Kretingos egzėkucijų visiška girti. Tik labai nenoromis tas liudininkas pasakė, kad žydus suvarinėję gestapininkai.

Susiginčio esesininkai

Ulmo teisme stoji liudininkų (tikriausiai sakant buvusių) buvęs Tilžės gestapo viršininkas Boehme pavaduotojas Ilges. Jis pereitais metais Prisieksimų teisme Koelne buvo nuvestas 4 metais sunk. darbų kalėjimo už masinius Lietuvos gyventojų šaudymus Augustave, kur buvo nužudyta 316 asmenų.

Liudininkas Ilges šioje byloje pareiškė, kad Boehme jam 1941 metais įsakė prižiūrėti "likvidavimus" Suvalkijoje. Boehme jam pasakė, kad gestapo užda-

vinys visą Lietuvos pasienio juostą apvalyti nuo žydų, komunistų ir šiaip nepatinkimų.

Tilžės gestapininkai buvę nepatenkinti, kad Augustave tada sulikviduota tik 20 asmenų. Jam grįžus į Tilžę, Boehme pareiškė: "Taip toliau negalima, reikia tuos likvidavimus paspartinti".

Boehme savo padėjėją dar kartą nusiuntė į Augustavą ir masinis žudymas buvo tęsiamas.

Teisme Boehme neigė ilgės parodymus. Jis, Ilges, buvęs atleistas iš Tilžės gestapo tarnybos dėlto, kad per daug saivališkai elgėsis, ir masinių žudymų atžvilgiu. Ilges į tai tik pastebėjo: "Tai įžulius aiškinimas".

Buv. Waffen-SS generolas Hennicke, kadaise policijos šefas Rostove, labai nepalankiai apibūdino kaltinamąjį Fischer-Schweder, kuri savo laiku tarnavęs Rostove. "Tai visiškai pagadintas žmogus, nuolat girtas, blefininkas", tarė generolas.

Nužudytųjų brangenybės be ataskaitos perėmė gestapas

Buvęs Klaipėdos policijos komisariato valdininkas, gestapininkas, labai nenoromis kalbėjo apie tai, kas tuomet buvo Klaipėdoje ir Kretingoje. Tik įspėtas, kad yra po priesaika, prisipažino pats vykęs į Kretingą ir savo žinion perėmęs nužudytųjų brangenybes, laikrodžius, žiedus, pinigų ir kita. Visa tai sukrovęs į dėžę ir atgabėjęs į Klaipėdą, o iš čia pasiuntęs į kaltinamojo Boehmės vadovaujamą gestapo įstaigą Tilžėje.

Tokie tų brangenybių sąrašai nebuvo daromi. Ir šitas liudininkas atpasakojo, ką buvo pasakęs komisaras Dr. Frohwein, sugrįžęs iš Kretingos skerdynių: "Tokiais kiaušlystės blogai atestuoja mūsų policiją. Aš daugiau nenoriu tokiuose žygiuose dalyvauti", pasakęs Frohwein.

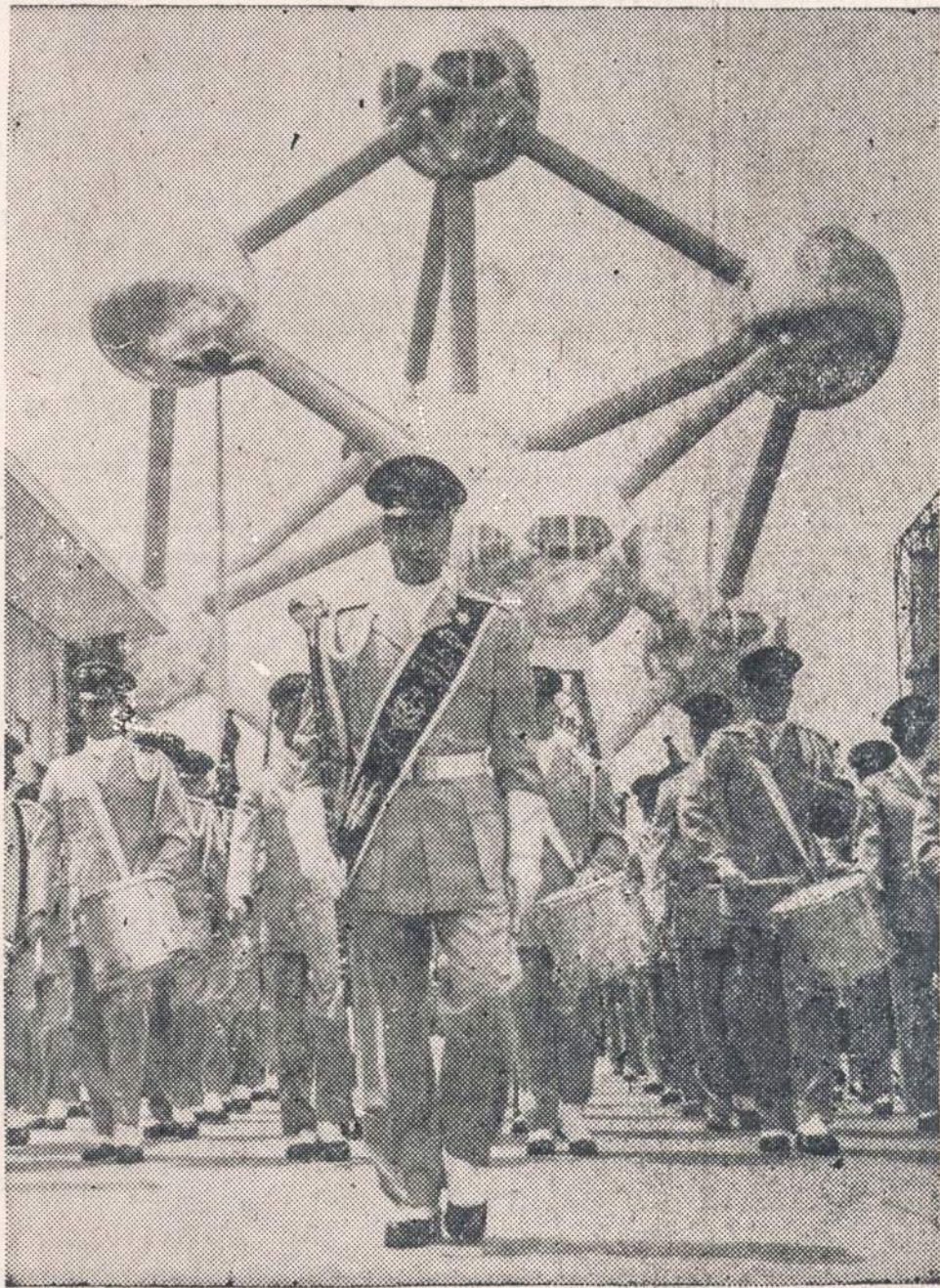
Premieras De Gaulle išmintingas vyras, pasakė J. F. Dulles

WASHINGTONAS, D. C. — Valstybės sekretorius Dulles pasakė, kad netiesa, kaip rašo spaudoje, jog jis bandęs atkalbėti premjerą Charles De Gaulle nuo jo užsimojimo padaryti Prancūziją ketvirtą atomine valstybe.

Buvę tik tuo reikalu išsikalbėta vienu kitu nuomonėmis pažinti. Natūralu, kad valstybės sekretorius, iškilus šiai temai, nušvietę premieriui, kad JAV įstatymai yra nepalankūs padėti Prancūzijai gaminti branduolinių bombas.

Dulles vadino generolą De Gaulle išmintingu vyrą, "kuris padės Prancūzijai suvaidinti jos pilną rolę tarptautiniuose santykiuose". Išėina, kad Dulles priitaria Prancūzijos nusistatymui pasidaryti atomine valstybe.

Ar bombas gaminti, ar negaminti ir panašius saugumo uždavinius turi spręsti kiekvieną šalį, kitoms iš šalies nesimaisant, pasakė valstybės sekretorius.

JAV karo aviacijos būgnų ir trimitų korpusas žygiuoja esplanadoje priešais Amerikos paviljoną Briuselio pasaulinėje parodoje. Vienetas davė eilę koncertų ryšium su JAV Nepriklausomybės diena.

SENATO K-TAS IŠLEIDO STUDIJA APIE PABALTIJO ŠALIŲ UŽĖMIMĄ

Atidengia užgrobtų tautų naikinimą, nerusų "kanibalizaciją" Sovietų Sąjungoj

WASHINGTONAS, D. C. — Senato vidaus saugumo komitetas išleido kongresinę studiją apie Lietuvos, Latvijos ir Estijos užgrobumą. Pabaltijo valstybių okupacija paimta už pavyzdį, parodyti bolševikų "kanibalizaciją", nerusų tautų ir kitokių mažųjų grupių naikinimą Sovietų Sąjungoj.

Šioj kongresinėj studijoj konstatuojamas liūdnas faktas, kad II pasaulio karo audrai praūžus, pasaulis pasigedo trijų nepriklausomų valstybių — Lietuvos, Latvijos ir Estijos.

Svetimo elemento virškinimas

Studijoj nušviesta didžiulius politiką, kuri dar didesnių nuostabių tūsiama bolševikinėj epochoj — suvirškinti 200 svetimų tautų ir tautelių, kurios sudaro pusę arba 100 mil. Sovietų Sąjungos gyventojų. Šios svetimos užkariautos tautinės grupės kalba 125-kiom skirtingom kalbom ir išpažįsta 40 religijų, sako senato vidaus saugumo k-to pirmininkas Eastland (dem., Miss.), kurio priežiūroj kongreso bibliotekos ekspertai ruošė šią studiją.

Rusinio aukos

Senato k-to studijoj pavaizduotas komunistų užvestas rusinimo procesas Lietuvoj, Latvijoje ir Estijoje, kur vietinės tautos su skirtinga, sena ir originalia kultūra jau skaudžiai nukentėjo nuo Kremliaus rusinimo pastangų.

Pabrėžiama, kad tautų pavergimas, o po to pavergtųjų deportavimas į neaprepiamus Sibiro ir kitus Azijos plotus yra vienas iš pagrindinių būdų rusinti. Kitos rusifikacijos priemonės studijoj nurodomos kaip užimty kraštų pramonės, partijos organizacijos ir vidaus gyvenimo apstatymas rusais, priverstinis rusų kalbos vartojimas, rusų komunistų gabenimas ir vietos tautinės kultūros naikinimas, perrašant istorijas ir kitus vadovėlius.

Kitaip, negu konstitucijoj

"Nežiūrint garantijų konstitucijoj, įstatymų ir vadų pareiškimų", sakoma k-to prieraše,

IŠ VISO PASAULIO

Tunizija pripažina Sovietų S-gą

TUNISAS. — Prez. Bourguiba yra nutaręs iki 1959 metų pabaigos pripažinti Sovietų Sąjungą ir komunistinę Kiniją ir sutvarkyti diplomatinius santykius su šiomis didžiosiomis komunistų šalimis. Bourguiba užtikrina, kad iš esmės Tunizijos santykiai su Vakarų valstybėmis pasiliks ir toliau draugiški.

Libanas ieško prezidento

BEIRUTAS. — Libano politikai buvo jau keletą kartų susirinkę svarstyti pilietinio karo likvidavimą. Tam reikia susitarti dėl kandidato, kuris būtų priimtinas ir prezidentus visoms didesnėms grupėms.

Kinija valdoma tik teroru

TAIPEH, Formoza. — Kataikų kunigas Joseph MacCormack, 64 m., atvyko iš komunistinės Kinijos, kur jis iškalėjo 5 metus, kaip Amerikos "šnipas". Kunigas pasakoja, jog tik slaptosios policijos nežmoniškas teroras padeda komunistams išlaikyti valdžią. Jis pataria komunistus nevadinti kinais, nes aplamai komunistai neturi tautybės. Ten, kur įsigali komunistai, žmonės netenka tautinių bruožių. Jie pasidaro panašūs, ar tai būtų Rusija, ar Kinija.

Graikų draugystė su Titu

BELGRADAS, Jugoslavija. — Antradienį į Brioni salą, kur dabar posėdžiauja Jugoslavijos prezidentas Titas su JAR prezidentu Nasseriu atvažiavo ir Graikijos užsienio reikalų ministras Evangelos Averoff. Dėl Kipro salos konflikto Graikijos neapykantą Anglijai stumia ją į draugystę su tariamais neutralistais.

Ambasadorius primušė tarnaitę

PHNOM PENH, Kambodija. — Nors jo šalies įstatymai ir leidžia mušti savo tarnus, šam Kambodijos ambasadorius Sam Sary vietiniame laikrašty, bet jis paklūęs valdžios įsakymui ir pasitraukęs iš ambasadoriaus vietos Londone. Amb. Sary sukelė didelį skandalą Londone, kai anglų spaudoje aprašė ambasadoriaus tarnaitės ir vaikų auklės Eng Seng, 22 metų, nusikundimus. Ją taip ambasadorius primušė, kad ji nubėgo į Londono policiją. Mergina laimingai iškėkėjo už anglo John Averill, o jos buvęs piktas ponas iš rytų šalies neteko karaliaus malonės ir geros tarnybos.

Sovietai paleido Amerikos lakūnus

MASKVA. — Devyni Amerikos lakūnai, patekę į Sovietų nelaisvę birželio 27 d., buvo atgabenti prie Irano sienos ir perduoti JAV kariuomenės atstovams.

JAV, gavusios griežtą protestą iš Orontyko, nuneigė, kad lėktuvas įskrido į Sovietų Armėniją tyčia špiunožo tikslais, tik apgailestavo šį atsitikimą.

JAV vyriausybės aiškinimu, neginkluotas aviacijos transportinis lėktuvas skrido iš Kipro salos į Iraną per Turkiją ir per klaidą nukrypo į Sovietų pusę. Lėktuve buvo 6 karininkai ir 3 kareiviai.

PREZIDENTAS REIKALAUJA TEISĖS KOMUNISTŲ KELIAVIMUI SUVARŽYTI

Aukščiausiojo teismo sprendimas sukėlė pavojų šalies saugumui, rašo Eisenhoweris abiem rūmams

WASHINGTONAS, D. C. — Prezidentas Eisenhoweris pasiuntė laiškus senato ir atstovų rūmų vadams, kad jie kuo greičiausiai gražintų vyriausybei teisę neduoti užsienio pasų komunistams ir jų simpatikams

Meksika prezidentu išsirinko L. Mateos

Moteris balsavo pirmą kartą

MEKSIKOS miestas. — Moterys Meksikoj sekmadienį pirmą kartą dalyvavo rinkimuose ir be abejonės savo balsais nulėmė Adolfo Lopez Mateos pergalę.

Moterims balsavimo teisę iškovojo prezidentas Cortines. Jos atsidėkodamas sumetė balsus už Cortines kandidatą Lopez Mateos, 48 metų.

Cortines-Mateos valdančioji partija vadinasi "revoliucinės institucijos" partija. Ji turėjo ir vėl turės daugumą senate bei parlamente. Šioji partija valdo Meksiką nuo 1928 metų, ir gana demokratiškai.

Buvo darbo ministeriu

Adolfo Lopez Mateos buvo Cortines vyriausybės darbo ministru. Jis įgijo abiejų pusių — unijų ir kompanijų — simpatijas už sugebėjimą šalinti darbo konfliktus. Rinkiminė kompanijoj Mateos žadėjo eiti prezidento Cortines keliu. Jis kiek daugiau linksta į kairę.

Jo priešininkas Luis Hector Alvarez, 39 metų, tekstilės fabrikantas, skelbė kovą valdžios maišymuisi ekonominiame gyvenime. Kairiųjų laudies partija išstatė kandidatą Miguel Mendoza Lopez, 74 m. Komunistai, negalėdami surinkti 70,000 parašų savo kandidatui, rėmė Lopez. Mateos lengvai įveikė juos abu.

B. Goldfine jaučiasi kaip gestapo naguos

Užtiko kaimynystę mikrofoną; sekretorės kambarys išvogtas

WASHINGTONAS, D. C. — Bernard Goldfine buvo pažadintas vidurnaktį Sheraton-Carlton viešbuty, kur greta jo kambario buvo rastas slaptas mikrofonas.

Mikrofoną padėjo kongreso k-to vyriausias tyrinėtojas Baron Shacklette ir spaudos komentatoriaus Drew Pearson pagelbininkas, medžiagos rinkėjas Jack Anderson. Jiedu tikėjosi šitokių būdų išgirsti, ką kalba Goldfine advokatai, sekretoriai gretimame kambaryje viešbuty.

Goldfine nudavė susijaudinusių žmogų. Šitaip su žmonėmis elgiasi tik Rusijoje arba Vokietijoje gestapo laikais, pasakė tekstilės pramonininkas.

Kongreso k-tas, kuris tiria Goldfine-Adams skandalą, galvoja Shacklette atleisti. Bet Drew Pearson apie savo pagelbininką Jack Anderson atsakė tokiais žodžiais, kaip Ike apie Adamsą: "Jis pasielgė neprotinai. Bet jis man reikalingas". Goldfine tvirtina, kad kas tai iškratė jo sekretorės kambarį išvogė svarbius dokumentus. Antradienį jis bus kvociamas kongreso k-te toliau.

Vyriausybė manė, kad ji tokią teisę turi, nes jau daug metų tokie piliečiai kaip negrų dainininkas Paul Robenson, pagarsėjęs užsienioose Amerikos žeminiuose, nebegaudavo užsienio pasų. Bet neseniai JAV aukščiausias teismas išaiškino, kad teisė keliauti priklauso prie amerikiečių konstitucinių teisių, kurių negali suvaržyti valstybės sekretoriai.

Dalykas labai skubus

Kreipdamasis tuo reikalu į kongreso vadus, prez. Eisenhoweris rašo: "Aš noriu priminti, kad šio įstatymo išleidimas yra labai skubus dalykas. Su kiekviena diena, kuri praeina, mes esame stumiami į pavojų. Aš tikiu, kad kongresas skubiai imsis prašomų žygių".

Valstybės sekretorius Dulles paruošė įstatymo projektą, kurį turėtų įteikti kongresui priimti.

Laiško pabaigoj prezidentas pasakė: "Svarbu, kad vyriausybė turėtų galios neduoti pasų, jei jų turėtojai gali per tai rimtai pakenkti JAV santykiams su užsieniu".

Kalbės Kanados parlamente

Prez. Eisenhoweris ir valstybės sekretorius Dulles antradienį skrenda į Kanadą. Prezidentas pasakys kalbą Ottavos parlamente. Jis išsiaiškina su Kanados vyriausybės vadais pasitaikančius nesklaidumus ir tarp gerų kaimynų.

Viena iš tokių aktualių problemų yra Kanados-Amerikos prekyba. Iš jos Kanada per metus turi apie \$1 bil. nuostolių. Kanada nori, kad Amerika pirtų iš jos daugiau prekių ir mažiau "kenktų" užsienio rinkoje savo žemės ūkio perteklius prekėmis, kaip kviečiais.

Adenauerio pergalė Reino rinkimuose

Išstumė socialistus iš valdžios DUESSELDORFAS, Vokietija. — Šiaurinėj Reino-Vestfalijos valstybėj, kuri yra didžiausia ir pramoningiausia provincija federalinėj Vokietijos respublikoj, sekmadienį krikščionių demokratų partija nugalėjo rinkimuose socialistų-liberalų koalicinę valdžią.

Socialistai rinkiminėj kampanijoj daugiausia kritikavo Adenauerio vyriausybės nusistatymą ginkluoties atominiais ginklais. Iš 200 Reino-Vestfalijos seimo narių 104 bus krikščionys demokratai. Prieš porą metų juos išstūmė iš valdžios socialistai kartu su liberalais. Valstybė turi 15 mil. gyventojų. Į ją įeina ne tik tokios pramonės sritys kaip Ruhr, bet ir gražios žemės ūkio provincijos.

Birželio 26 d. Sprendlingene, ties Frankfurtu, anksti ryte įvyko didžiulis sprogimas, kurio pasekoje sugriauta visa namų dalis. Tuose namuose buvo rusų solidaristų (NTS) radijo siųstuvai, spaustuvė ir eilės rusų šeimų butai. Dalis rusų dirba "Pomse" leidykloje. (E)

